

Omek

Smini 5785

2025. április 24.

Miért számolunk napokat és heteket?

Talán az év leghosszabb egybefüggő, Tóra által kijelölt különleges időszaka kezdődött meg nemrég, Peszách ünnepe elején: az omerszámlálás időszaka.

„És számoljatok magatoknak az ünnep másnapjától [mimáchárát há-sábát], a naptól, amikor a lengetés omerjét hozzátok, hét hetet, teljesek legyenek.” (Mózes 3., 23:15)

A számlálás vége, a folyamat csúcsa, az ötvenedik nap: Sávuoht ünnepe. A Tóra nem elégszik meg annyival, hogy Sávuoht ünnepét Peszách után 50 nappal tartsuk. Nem elég csak a napokat számolnunk, hanem a heteket is kell. A 30. napon például így mondjuk: „*ma van az omer 30. napja, ami 4 hét és 2 nap az omerben.*”

Mi a jelentősége a hét hét számolásának? Ez két kérdést foglal magában: 1. mi a hetes szám jelentősége, és 2. miért van megszorozva saját magával?

Ha a számok jelentőségét akarjuk megérteni, akkor – különösen így Peszách után – a legkézenfekvőbb az ismert gyerekdalhoz fordulnunk (*Echád mi jodéá – Ki tudja, mi az egy?*), mely látszólagos egyszerűsége mögött mély igazságokat rejt.

E dal szerint a hét a hét napjainak felel meg. Ezáltal látszólag nem lettünk sokkal okosabbak, hiszen a hét nap viszonylag absztrakt fogalom. Igazán értelmezhető jelentősége csak a hetedik napnak van. A 7 előtt azonban azt találjuk, hogy az 5 Mózes

IV. évfolyam, 26. szám

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1084, Budapest, Scheiber Sándor u. 2.

Felelős kiadó-szerkesztő:

Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Kai Pilger @ Pexels

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 150 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

EVERGENS
RECLAIM YOUR BIRTHRIGHT

öt könyvének, 6 pedig a Misna, a Szóbeli Tanhat rendjének felel meg.

Mindezt már segít kontextusba helyezni Bölcsseink tanítása:

„Mindig ossza az ember három részre a tanulását: egyharmad Szentírás [Tanach], egyharmad Misna, egyharmad Talmud.” (Kidusin 30a)

E háromféle tanulás nemcsak három különösen fontos, nagy szentségű eleme hagyományos irodalmunknak, hanem három típust is meghatároznak. Az elsővel kapcsolatban alapvető titkot oszt meg velünk Rámchál¹ Derech Hásém című alapl művében:

„A sokféle hatás [hás páá] közül, amiket a Teremtőtől kaptunk, a teremtmények szükségletére, van egy, ami magasabb az összes többinél. [...] Ezek a Tóra öt könyve, a próféták könyvei és a szent iratok. Olyan módon helyezte beléjük ezt a hatást, hogy **még ha csak ki is ejtjük a szavakat**, már meg is szerezhettük azt.” (4:2:2)

Az 5-ös szám és az általa jelképezett Tóra felel tehát meg az *inherens* szentségnek, a legszentebb szövegeinknek, melyek olvasása által mintegy közvetlenül inspirálódhatunk a Teremtő Bölcsességéből.

Ez azonban önmagában nem elegendő, mivel mi nemcsak inspirálódni szeretnénk, hanem a gyakorlati életünket is a Tóra iránymutatásai szerint akarjuk vezetni. Ezt jelképezi a 6-os szám és a Misna, ami nem más, mint a törvények egyszerűsített, rendbe szedett változata. Ez a szint jelképezi a száraz információkat, az égi Tóra földre lehozott változatát.

Ha ez így van, akkor a 7-es szám a Talmudnak felel meg. A Talmud pedig a Misna elemzése. Az értelmezés, az elmélyülés, az emberi gon-

dolkodás, ami vízként öntözi meg és termékenyíti meg a Tóra fáját.

A 7-es számnak megfelelő alapfogalom tehát: a *részletezés*. Számos szentírási bizonyítékot találhatunk erre. Amikor például a Tóra arról ír, hogy milyen büntetéseket kapunk a parancsok megszegéséért, ott ismétlődik a fogalom: „*hétszeresen a bűneitekért*” (Mózes 3., 26:18). Vagyis sokszorozódnak, sokfélék lesznek a büntetések.

Hasonlóan, Salamon példabeszédeiben azt találjuk: „*Hétszer esik el az igaz – de felkel*” (Példabeszédek 24:16). Itt is, a hetes szám azt jelképezi, hogy az igaz ember képes túltenni magát a kudarcok sokféleségén, és megerősödni általuk, nem pedig feladni.

Ez tehát a hetes szám magyarázata. Mit jelent azonban a hétszer hét?

Az a tény, hogy a Tóra előírja számunkra, hogy tudnunk kell, hogy éppen a hétszer hét nap melyikében tartunk, a tudatosságunkat növeli. Ezen belül is ismeretes a követelmény, az egyik útja a Tóra megszerzésének: „*aki tudja a helyét*” (ld. Ávot 6:6).

Tudnunk kell, hogy hol a helyünk, kinél vagyunk nagyobbak, kinél kisebbek, ahogyan a Szanhedrin tagjainak is tudniuk kellett, hogy a 71 hely közül pontosan melyiket foglalhatják el² (ld. Misna Szanhedrin 4:3-4).

Ezen kívül a folyamatos haladásunkban is, ahogyan a szabadság megszerzésétől (Peszách) a Tóra adásáig (Sávuot) eljutunk, szintén a tudásban kell lennünk, hogy hol tartunk éppen. Ezért kell a heteket és a napokat egyaránt számon tartanunk ebben az időszakban.

¹ Mose Cháim Luzzato (1707-1746), kabbalista és rendszerező, az Árizál / Jichák Luria rabbi negyedik generációs tanítványa. Derech Hásém című könyvében újradefiniálja és struktúrába szervezi a Tóra és a zsidó vallásos életvitel legalapvetőbb fogalmait, mindegyiknek a mélységét röviden feltárva.

² A Tóra által előírt halálos ítéletek meghozatalakor is egy hasonló követelményt támaszt: „*És kutasd ki, és derítsd ki alaposan*” (Mózes 5., 13:15). A Talmud ezt úgy azonosítja, mint 7 kérdést, amit a két tanúnak külön-külön fel kell tenni, azért, hogy a tanúságukat megerősítsük. Ez a 7 kérdés is pontosan arról szól, hogy tudja-e, hogy éppen hol tart: „*Melyik évhétben? Melyik évben? Melyik hónapban? Melyik napon? Melyik órában? Milyen helyen?*” (Misna Szanhedrin 5:1)

Mincha: ajándék a gabonából – évente és naponta

Talán az egész évben nincsen még egy annyira erősen hangsúlyozott témája a Tórának, ami egy adott időszakra jellemző, mint a Peszách és Sávut közötti időszakban a gabona aratása és bemutatása.

Minden Peszáchhal kezdődik. Amikor a megkelt gabona [*cháméc*] tilos, a keletlen gabona [*macesz*] viszont éppen hogy kötelező, sőt mi több: micva. Az év egyetlen pillanata, amikor tórai parancsolat ennünk!

Ezt követi az első gabona bemutatása:

„Amikor eljöttök az országba, amit én adok nektek, és learatjátok az aratását, akkor hozzátok el a kévét [*omer*], **aratásotok elejét a kohén**nak. **És lengesse meg a kévét** az Örökkévaló előtt, a jóakaratokra, az ünnep [*Peszách*] másnapján lengesse meg a kohén.” (Mózes 3., 23:10-11)

Majd pedig az omerszámlálás és az azt követő Sávut ünnepe:

„És számoljátok magatoknak az ünnep másnapjától, a naptól, amikor a kévét hozzátok, hét hetet [...] és **mutassatok be új lisztáldozatot** [*minchá chádásá*] az Örökkévalónak” (23:15-16)

Ez pedig éppen az egyetlen közösségi³ áldozata az évnek, amit kizárólag megkelt gabonából mutathatunk be.

A gabonából bemutatott áldozatot a Tóra **minchának** nevezi. A *mincha* szó eredeti jelentése héberül: ajándék⁴. Mégis, a napi három imánk közül a délutáni imát ezzel a szóval illetjük. Eközben a másik két ima (*sáchárit* és *mááriv*) a megfelelő időszakokról kapta a nevét (*sáchár* – hajnal, *erev* – este).

Ez adja az ötletet, hogy a nap időszakait az év időszakainak feleltessük meg. Hiszen maga a Tóra az, ami az év ezen időszakát a minchához, a lisztáldozathoz kapcsolja, míg a Talmud Bölcsői azok, akik a délutáni imát kötik ugyanehhez a fogalomhoz (*Misna Beráchot* 4:1).

További segítségünkre válik az értelmezésben a *Széfer Jecirá*, az ősi misztikus forrás, ami az év hónapjainak a jellegét határozza meg (5:1-5).

Egy évben 54 hetiszakas van (a hetek pontos száma változhat a szökőhónapok miatt), egy nap pedig 24 óra. Átlagosan 2,25 hét jut egy órára. Így a gabonához köthető 7 hét időszaka körülbelül 3 órának felel meg a nap órái szerint. Ennek az időszaknak (Niszán, Ijár) a jellege: a *beszéd* és a *gondolat*. Ezek állnak az intellektushoz a legközelebb, a nap idejének teljességében.

Ha ez az a 3 óra, ami a naplementét megelőzi, akkor ezt követi egészen éjfélig az esti ima ideje, ami megfeleltethető Sziván, Támuz és Áv hónapjának. Jellegük: *járás, látás, hallás*. Eszerint az esti időszak leginkább a gyakorlatias célokra alkalmas.

A következő, reggeli ima hajnaltól mondható 4 halachikus óráig. Ez feleltethető meg Kislév és Tévet hónapjainak, melynek jellegei: *alvás* és *izgatottság*. Valóban, az ébredésre ezek jellemzőek: el kell hagyjuk az alvás állapotát, felébrednünk, és aktiválni energiáinkat, lelkesedésünket.

³ A hálaáldozat [*korbán todá*] a másik kivétel, azt azonban egyének mutatják be és nem a közösség (*ld.* Mózes 3., 7:13).

⁴ Ld. pl. Káin és Ábel ajándéka – Mózes 1., 4:3, Jákob ajándéka Ézsau-nak – 32:22, Jákob ajándéka Józsefnek – 43:11.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:18 és 19:29 között.

Szombat kimenetele: 20:40.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulás, majd minche. 18:30-tól Kábálát Sábát.

Péntek esti vendégünk: Szalai Miklós filozófus.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:08-ig.

Hétfő és csütörtök reggel 8:00-kor imádkozunk a Rumbach utcai zsinagógában.

Szerda reggel 7:30-kor imádkozunk a Bét Jehuda zsinagógában.

Jövő hétfőn és kedden (április 28-29-én): **Ijár hónap újholdja**.

A hónap jellege⁵ a zsidó hagyományban: *gondolat*.

Molád (újhold pontos ideje): április 27-én vasárnap este 20:30 + 6 ⅔ másodperc (2 *chálákim*).

Szombat reggeli imák a Bét Jehuda zsinagógában május hónapban:

Május 10-én, *Ácháré Mot-Kedosim* szombatján és
Május 24-én, *Behár-Bechukotáj* szombatján 9:00-kor.

Sábát sálom! Gut sábesz! Chodes tov!

Figyelem: a jövő héten (*május 3-án*) a hosszú hétvége miatt kivételesen nem lesz ima szombat reggel (pénteken este viszont igen)!

AZ OMEK MAGAZIN IV. évfolyam 26. számát

Szántó-Várnagy Eszter Lea adományozta édesanyja

Chava bát Gitl

Várnagyné Száraz Éva Borbála áldott emlékére.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelke felemelkedésére!

Köszönjük hálásan a **Farnadi-Jerusalími családnak** a rajzokat,
melyekkel 89 lapszámon keresztül gazdagították az OMEK MAGAZIN címlapját!
A képekből hamarosan készülő kiállítás megtekinthető lesz közösségünkben.

Köszönjük **Erdős Bencének** és **Novák Tamásnak**
az újság megújult kinézetének megvalósítását!

⁵ A *Széfer Jecirá*, az egyik legkorábbi hagyományos kabbalisztikus szöveg, mely az 5. fejezetében a 12 hónapot az ember 12 képességének felelteti meg (beszéd, gondolat, járás, látás, hallás, cselekvés, együttlét, szaglás, alvás, izgatottság, ízlelés, nevetés).